یادداشت

هشدار! کسری بودجه ۹۸ جدی است

ایساک سعیدیان - کارشناس اقتصادی

پس از شروع تحریم‌های نفتی از سوی ایالات متحده آمریکا، اکثر کارشناسان اقتصادی به کابینه دولت هشدار می‌دادند که با توجه به اینکه بیشترین درآمد ارزی کشور از محل فروش نفت است و هر سال در هنگام تنظیم و تدوین لایحه بودجه کل کشور، درآمد ارزی حاصل از فروش نفت به‌عنوان یکی از سرتون‌های اصلی بودجه در نظر گرفته می‌شود، تحریم‌های فعلی می‌تواند خلل جدی در فروش نفت ایجاد کرده و به‌تبع آن کسری بودجه در کشور رخ دهد.

در این راستا چند روز پیش، عبدالناصر همتی، رئیس بانک مرکزی، در بیست اینستاگرامی خود به وضوح به احتمال چنین رخدادی اشاره کرد و سه مسیر تأمین کسری بودجه را ارائه داد که عبارتند از: استفاده از مسیرهای مختلف صدور بیشتر نفت، انتشار اوراق دولتی و برداشت از منابع صندوق توسعه ملی، در کلیت امر تصمیم بانک مرکزی و دولت برای انجام اقداماتی به جهت جلوگیری از کسری بودجه ستودنی است. اما اقدامات درنظرگرفته‌شده می‌تواند مخاطراتی نیز دربرداشته باشد که در ادامه به آنها اشاره خواهیم کرد. پس از تحریم‌های نفتی آمریکا، خریداران نفت از ایران سعی کردند میزان خرید خود از ایران را به حداقل ممکن برسانند و حتی برخی از کشورها از ترس تحریم‌ها خرید خود از ایران را به صورت کامل قطع کردند. برای مثال در هفته گذشته ولی استریت ژورنال مدعی شد که یک شرکت نفتی ایتالیایی به‌خاطر ترس از تحریم‌های آمریکا یک محموله نفتی ایران را عودت داده است. هفته گذشته بیژن نامدارزنگنه دریک مصاحبه اعلام کرد فروش نفت به دلایل تحریم آمریکا با شرایط سختی مواجه شده است و در حال فروش نفت تولید خارج جداب کشورهای خاورمیانه چون پتانسیل گسترش این صنعت در کشور وجود دارد.

۱. افزایش نرخ سود بخش یکی از اهرم‌هایی است که دولت و مجلس در وضعیت کنونی آن را مسکوت گذاشته‌اند. باید در نظر داشت روزانه حجم بسیار بالایی از سودت از کشور قارچای می‌شود و عدم افزایش سهولی سخت فقط به معنای ارائه سوبسید به قاچاقچی خواهد بود. نکته با افزایش نرخ سود حتی می‌توان انتظار یک تورم کمارا را روی خدمات و کالاها داشت. اما در میان‌مدت این امر می‌تواند آثار خوبی را در بُعد اقتصاد کلان برای کشور به همراه داشته باشد.

خبر

نرخ و نحوه تسعیر دارایی و بدهی ارزی بانک‌ها در سال ۹۷ مشخص شد

براساس مصوبه بانک مرکزی، نرخ و نحوه تسعیر دارایی‌ها و بدهی ارزی بانک‌ها در سال ۹۷ تعیین شد.

به گزارش مستقیم‌نیوز، در تاریخ ۲۲ خرداد ۹۸ نرخ و نحوه تسعیر اقلام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک‌های کشور در سال ۹۷ مشخص شده است.

براساس این مبلغ حساب هشت‌هزار و ۵۰۰ تومان برای هر بورو و هشت‌هزار و ۵۰۰ تومان برای دو دلار آمریکا و دیگر اسعار بر مبنای نرخ برابری آن در پایان سال تعیین شده است.

نرخ اعلامی برای تهیه صورت‌های مالی بوده و سود و ناشی از تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌ها در قالب تقسیم میان سهام‌داران نبوده و با مجوز بانک مرکزی به حساب افزایش سرمایه منظور می‌شود.

این مصوبه به همه بانک‌های کشور ابلاغ شده است.

حسن سبحانی ترفند زیرمجموعه دولت برای فرار مالیاتی و پرداخت سود را تشریح کرد

زیان نمایشی شرکت‌های دولتی

صداوسیما، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، ۷۱/۵ درصد کمک‌زیان دولتی را دریافت می‌کنند

عکس: روابط عمومی

لیلا مرکن: بودجه شرکت‌های دولتی از آن نقاط تاریکی است که قانون‌گذار در بودجه سال ۹۸ تلاش کرده تا حدودی نور به آن بتابانا. بر اساس مصوبات مجلس، قرار است سامانه‌ای طراحی شود که همه اطلاعات مربوط به شرکت‌های دولتی در آن ثبت شده تا فضا برای بررسی بیشتر عملکرد این شرکت‌ها فراهم شود؛ اما با وجود آنکه تا پایان مهلت قانونی تعیین‌شده از سوی مجلس، بعضی شهروبز، زمان زیادی باقی نمانده است، اثری از اجرائی‌شدن برخی بندهای لایحه بودجه نیست. حرف‌وحدیث‌ها درباره شرکت‌های دولتی نیز زیاد است؛ گروهی بر این باورند این شرکت‌ها با اظهارات نادرست تلاش می‌کنند بودجه بیشتری دریافت کنند یا قیمت خدمات خود را بالا ببرند! اما حسن سبحانی، کارشناس اقتصادی، در گفت‌وگو با «شرق» به نکته مثبت و منفی شرکت‌های دولتی اشاره می‌کند. او بر این باور است که شرکت‌های دولتی همه زیان‌ده نیستند و نزدیک به ۲۴ هزار میلیارد تومان مالیات و سود سهام از همین شرکت‌های دولتی به حساب دولت و به خزانه واریز می‌شود که از این رقم، حدود سه هزار میلیارد تومان به‌عنوان کمک‌زیان، بابت فرهنگ و آب هزینه می‌شود. این کمک‌زیان به شرکت‌های آب منطقه‌ای، آب‌وفاضلاب روستایی، شرکت امور دام، تعاون روستایی، صداوسیما، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران داده می‌شود. به عبارت دیگر، ۷۱/۵ درصد کمک‌زیان به بخش فرهنگ داده می‌شود. البته سبحانی تأکید می‌کند باید به‌جای تمرکز بودجه شرکت‌های زیان‌ده، روی بودجه شرکت‌هایی که هزینه و درآمد آنها سربه‌سر اعلام می‌شود، متمرکز شد و این شرکت‌ها را ترس زدوبین نهادهای ناظر قرار داد؛ زیرا ممکن است شرکت‌های با بودجه سربه‌سر، اظهارات خلافی داشته باشند تا علاوه بر معاف‌شدن از پرداخت مالیات و سود سهام، بتوانند قدرت چانه‌زنی نیز برای تغییر بهای خدمات خود داشته باشند. این کارشناس اقتصادی تأکید می‌کند باید مشخص شود آیا هزینه‌های شرکت‌های سربه‌سر، ضروری است یا اینکه در این هزینه‌ها آب بسته شده؟ مشروح گفت‌وگو با حسن سبحانی، کارشناس اقتصادی و نماینده ملت در مجلس ششم را در ادامه می‌خوانیم.

● سهم شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی در اقتصاد چقدر است؟

واقعیت این است که من نمی‌دانم این سهم چقدر است و تحقیقاً هیچ‌کس هم نمی‌داند این سهم چه اندازه است. نه اینکه محاسبه‌گری سهم شرکت‌ها ممکن نباشد؛ اما چون تولید اطلاعات همزمان نمی‌شود، ما نمی‌توانیم محاسبه کنیم. بعضی‌ها بودجه شرکت‌های دولتی را نسبت به تولید ناخالص داخلی می‌سنجند و می‌گویند سهم آن خیلی بالاست. درحالی‌که می‌دانید بودجه شرکت‌های دولتی که به مجلس داده می‌شود، یک پیش‌بینی است و با واقعیت و عملکردش در سالی که خواهد آمد، بسیار فاصله دارد و اگر بخواهیم به‌جد عمل کنیم، باید بودجه عملکرد را برای دو سال بگیریم و با تولید ناخالص داخلی سال مدنظر مقایسه کنیم. واقعیت این است که بودجه شرکت‌ها باید با عملکرد مقایسه شود تا آن موقع دربیاید که سهم شرکت‌های دولتی در تولید ناخالص چقدر است و بشود درباره بزرگی یا کوچکی آنها قضاوت کرد. اصولاً بودجه نهادهای عمومی مطرح در اقتصاد ایران به مجلس نمی‌آید و باید آن را از شیوه دیگری حسابداری کرد. با دیدن ترازنامه‌هایی که بعضا منتشر می‌شود یا بعضا هم اصلا وجود ندارند، محاسباتی که در وجه سهم آنها در بودجه چقدر است، به نظر من همه کسانی که درباره سهم شرکت‌های دولتی و برخی نهادهای عمومی در اقتصاد ایران عددهایی را ارائه می‌دهند، خیلی با مسامحه و حدسی صحبت می‌کنند؛ نه اینکه امکان محاسبه وجود نداشته باشد؛ اما به دلیل اینکه اطلاعات همزمان منتشر نمی‌شود، نمی‌توان محاسبه کرد. برای این مصاحبه نمامرهای بانک مرکزی را نگاه می‌کردم، حداکثر برای سال ۹۶ تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه را در اختیار داریم؛ اما هیچ اطلاعاتی درباره سهم شرکت‌های دولتی نداریم. هیچ موقع تا جایی که یادم هست، این عملکردها منتشر نمی‌شد؛ بنابراین محاسباتی با اینکه امکان‌پذیر است، با توجه به فقدان اطلاعات، ممکن نیست.

● در بودجه ۹۶، سازمان برنامه ملکف شده است که سامانه یکپارچه اطلاعات را طراحی کند و شهریور بعد از تعویت این سامانه، عملکرد شرکت‌های دولتی اعلام شود. با توجه به اینکه همه زیادی تا زمان ارائه عملکرد شرکت‌ها باقی نمانده است، به نظر شما چقدر امکان دارد این تکلیف محقق شود؟

اگر بخواهم پاسخ فرمایش شما را عرض کنم، قابلیت تحققش خیلی زیاد است. دلیلش این است که آنچه مجلس از سازمان برنامه خواسته که سامانه درست کند با این موضوع که آیا خواسته که عملکرد شرکت‌ها را به مجلس ارائه کند، متفاوت است. اطلاعات یک مسئله و عملکرد شرکت‌ها یک مسئله دیگر است و اصلا ربطی به هم ندارند. سامانه می‌تواند اصلا دایر نشود که در اختیار مجلس نیز نباشد. اما سازمان به شرکت‌ها بگوید که شما در این چند ماه چه کردید. آنها هم بگویند که این‌قدر تولید کردیم. این‌قدر، خریدیم و این اطلاعات، عملکرد شرکت است. این کارشناس اقتصادی تأکید می‌کند باید مشخص شود که قانون‌گذار روزنامه‌نگار، محقق یا هر کس دیگری از شرکت دولتی چه می‌خواهد. مسلما نظر کسانی که این قانون را نوشته‌اند، این میان وب‌سایت آرکوس نوشت: تولید نفت ایران با وجود تحریم‌ها در ماه می با کاهش ۲۵۰ هزار بشکه در روز به ۲.۳۵ میلیون بشکه در روز رسیده است که کمترین میزان تولید نفت از پایان جنگ ایران و عراق از سال ۱۹۸۸ است. با توجه به موارد فوق تحقق راهکار رئیس کل بانک مرکزی برای فروش بیشتر نفت با توجه به شرایط خاص عنوان‌شده کمی سخت به نظر می‌رسد. مضاف بر اینکه نباید از یاد برد مزیتی اصلی فروش نفت در کشور، وزارت نفت است و نه بانک مرکزی. برداشت از صندوق توسعه ملی راهکار دوم است. صندوق توسعه به منظور حفظ و حراست از ثروت ملی، با هدف تبدیل بخشی از عواید نفتی از فروش نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی به ثروت‌های ماندگار، مولد و سرمایه‌های زاینده اقتصادی و نیز حفظ سهم نسل‌های آینده از منابع نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی تأسیس شده است. بر اساس قوانین برنامه سوم و چهارم توسعه، دولت در صورتی مجاز به برداشت از این حساب است که درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت خام نسبت به ارقام پیش‌بینی‌شده کاهش پیدا کند. قطعا، برداشت از ارز محل صندوق توسعه در کوتاه‌مدت می‌تواند کمک زیادی به ثبات نرخ ریال در برابر سایر ارزها کند. اما در میان‌مدت برداشت از محل این صندوق به معنای ارائه یارانه به ارز خواهد بود و می‌تواند با ایجاد قیمت‌های مصنوعی کشور را دچار بحران دیگری کند. ضمن آنکه برداشت از صندوق توسعه ملی باید بسیار هوشمندانه صورت بگیرد. زیرا مشخص نخواهد بود شرایط تا چه مدت به این روال خواهد بود. انتشار اوراق دولتی نیز می‌تواند بخشی از حجم نقدینگی سرگردان را به خود جذب کند، اما از طرف دیگر انتشار اوراق توسط دولت یعنی ایجاد بدهی جدید توسط بانک مرکزی به زیان ساده چاپ پول به شیوه دیگر. حال آنکه حجم نقدینگی فعلی در حدود هزار و ۹۰۰ میلیارد تومان تخمین زده می‌شود و رشد اقتصادی کشور منفی است.

با وجود این و در شرایط فعلی راهکار مناسب چیست؟

۱. در شرایط فعلی نمی‌ترکی‌دن از برای دولت و بانک مرکزی کاری بسیار دشوار و عملا غیرممکن است. اما چندترخی‌بودن ارز هم می‌تواند به رانت و فساد دامن بزند. بنابراین لازم است سیاست‌گذاران بانک مرکزی به تدریج حدف ارز چهار هزار و ۲۰۰ تومانی را در دستور کار خود قرار دهند.

۲. برداشت ارز از صندوق توسعه اگر با برنامه‌ریزی جامع و حساب‌شده صورت بگیرد، در کوتاه‌مدت می‌تواند ثبات موردنظر را به بازار بازگرداند. اما با توجه به احتمال ادامه‌یافتن وضعیت فعلی نمی‌تواند راه چاره‌ای مطمئن باشد.

۳. تکمیل سامانه جامع مالیاتی می‌تواند به دولت در کسب مالیات دقیق‌تر کمک فراوانی کند و در این صورت منابع جدید درآمد توسط دولت بالاتر خواهد رفت. البته در این طرفه، ارائه شفافیت از طرف دولت در ارائه کزارش سالانه در مصرف‌کردن منابع جذب‌شده مالیاتی می‌تواند مردم را تشویق به همکاری هرچه بیشتر کند.

۴. در دنیا نسبت کردشکی بودجه‌های بازویی میزان بهره‌ای جزء درآمد کشورها و همچنین کمک به کاهش نرخ بی‌کاری شناخته می‌شود. در جنسال اخیر این صنعت در کشور ما حتی بهبود یافته. اما با توجه به طرفت جذاب کشورهای خاورمیانه، هیچ پتانسیل گسترش این صنعت در کشور وجود دارد.

۵. افزایش نرخ سود بخش یکی از اهرم‌هایی است که دولت و مجلس در وضعیت کنونی آن را مسکوت گذاشته‌اند. باید در نظر داشت روزانه حجم بسیار بالایی از سودت از کشور قارچای می‌شود و عدم افزایش سهولی سخت فقط به معنای ارائه سوبسید به قاچاقچی خواهد بود. نکته با افزایش نرخ سود حتی می‌توان انتظار یک تورم کمارا را روی خدمات و کالاها داشت. اما در میان‌مدت این امر می‌تواند آثار خوبی را در بُعد اقتصاد کلان برای کشور به همراه داشته باشد.

لیلا مرکن: بودجه شرکت‌های دولتی از آن نقاط تاریکی است که قانون‌گذار در بودجه سال ۹۸ تلاش کرده تا حدودی نور به آن بتابانا. بر اساس مصوبات مجلس، قرار است سامانه‌ای طراحی شود که همه اطلاعات مربوط به شرکت‌های دولتی در آن ثبت شده تا فضا برای بررسی بیشتر عملکرد این شرکت‌ها فراهم شود؛ اما با وجود آنکه تا پایان مهلت قانونی تعیین‌شده از سوی مجلس، بعضی شهروبز، زمان زیادی باقی نمانده است، اثری از اجرائی‌شدن برخی بندهای لایحه بودجه نیست. حرف‌وحدیث‌ها درباره شرکت‌های دولتی نیز زیاد است؛ گروهی بر این باورند این شرکت‌ها با اظهارات نادرست تلاش می‌کنند بودجه بیشتری دریافت کنند یا قیمت خدمات خود را بالا ببرند! اما حسن سبحانی، کارشناس اقتصادی، در گفت‌وگو با «شرق» به نکته مثبت و منفی شرکت‌های دولتی اشاره می‌کند. او بر این باور است که شرکت‌های دولتی همه زیان‌ده نیستند و نزدیک به ۲۴ هزار میلیارد تومان مالیات و سود سهام از همین شرکت‌های دولتی به حساب دولت و به خزانه واریز می‌شود که از این رقم، حدود سه هزار میلیارد تومان به‌عنوان کمک‌زیان، بابت فرهنگ و آب هزینه می‌شود. این کمک‌زیان به شرکت‌های آب منطقه‌ای، آب‌وفاضلاب روستایی، شرکت امور دام، تعاون روستایی، صداوسیما، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران داده می‌شود. به عبارت دیگر، ۷۱/۵ درصد کمک‌زیان به بخش فرهنگ داده می‌شود. البته سبحانی تأکید می‌کند باید به‌جای تمرکز بودجه شرکت‌های زیان‌ده، روی بودجه شرکت‌هایی که هزینه و درآمد آنها سربه‌سر اعلام می‌شود، متمرکز شد و این شرکت‌ها را ترس زدوبین نهادهای ناظر قرار داد؛ زیرا ممکن است شرکت‌های با بودجه سربه‌سر، اظهارات خلافی داشته باشند تا علاوه بر معاف‌شدن از پرداخت مالیات و سود سهام، بتوانند قدرت چانه‌زنی نیز برای تغییر بهای خدمات خود داشته باشند. این کارشناس اقتصادی تأکید می‌کند باید مشخص شود آیا هزینه‌های شرکت‌های سربه‌سر، ضروری است یا اینکه در این هزینه‌ها آب بسته شده؟ مشروح گفت‌وگو با حسن سبحانی، کارشناس اقتصادی و نماینده ملت در مجلس ششم را در ادامه می‌خوانیم.

● سهم شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی در اقتصاد چقدر است؟

واقعیت این است که من نمی‌دانم این سهم چقدر است و تحقیقاً هیچ‌کس هم نمی‌داند این سهم چه اندازه است. نه اینکه محاسبه‌گری سهم شرکت‌ها ممکن نباشد؛ اما چون تولید اطلاعات همزمان نمی‌شود، ما نمی‌توانیم محاسبه کنیم. بعضی‌ها بودجه شرکت‌های دولتی را نسبت به تولید ناخالص داخلی می‌سنجند و می‌گویند سهم آن خیلی بالاست. درحالی‌که می‌دانید بودجه شرکت‌های دولتی که به مجلس داده می‌شود، یک پیش‌بینی است و با واقعیت و عملکردش در سالی که خواهد آمد، بسیار فاصله دارد و اگر بخواهیم به‌جد عمل کنیم، باید بودجه عملکرد را برای دو سال بگیریم و با تولید ناخالص داخلی سال مدنظر مقایسه کنیم. واقعیت این است که بودجه شرکت‌ها باید با عملکرد مقایسه کنیم. واقعیت این است که سهم شرکت‌های دولتی در تولید ناخالص چقدر است و بشود درباره بزرگی یا کوچکی آنها قضاوت کرد. اصولا بودجه نهادهای عمومی مطرح در اقتصاد ایران به مجلس نمی‌آید و باید آن را از شیوه دیگری حسابداری کرد. با دیدن ترازنامه‌هایی که بعضا منتشر نمی‌شود یا بعضا هم اصلا وجود ندارند، محاسباتی که در وجه سهم آنها در بودجه چقدر است، به نظر من همه کسانی که درباره سهم شرکت‌های دولتی و برخی نهادهای عمومی در اقتصاد ایران عددهایی را ارائه می‌دهند، خیلی با مسامحه و حدسی صحبت می‌کنند؛ نه اینکه امکان محاسبه وجود نداشته باشد؛ اما به دلیل اینکه اطلاعات همزمان منتشر نمی‌شود، نمی‌توان محاسبه کرد. برای این مصاحبه نمامرهای بانک مرکزی را نگاه می‌کردم، حداکثر برای سال ۹۶ تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه را در اختیار داریم؛ اما هیچ اطلاعاتی درباره سهم شرکت‌های دولتی نداریم. هیچ موقع تا جایی که یادم هست، این عملکردها منتشر نمی‌شد؛ بنابراین محاسباتی با اینکه امکان‌پذیر است، با توجه به فقدان اطلاعات، ممکن نیست.**

● در بودجه ۹۶، سازمان برنامه ملکف شده است که سامانه یکپارچه اطلاعات را طراحی کند و شهریور بعد از تعویت این سامانه، عملکرد شرکت‌های دولتی اعلام شود. با توجه به اینکه همه زیادی تا زمان ارائه عملکرد شرکت‌ها باقی نمانده است، به نظر شما چقدر امکان دارد این تکلیف محقق شود؟

اگر بخواهم پاسخ فرمایش شما را عرض کنم، قابلیت تحققش خیلی زیاد است. دلیلش این است که آنچه مجلس از سازمان برنامه خواسته که سامانه درست کند با این موضوع که آیا او خواسته که عملکرد شرکت‌ها را به مجلس ارائه کند، متفاوت است. اطلاعات یک مسئله و عملکرد شرکت‌ها یک مسئله دیگر است و اصلا ربطی به هم ندارند. سامانه می‌تواند اصلا دایر نشود که در اختیار مجلس نیز نباشد. از سازمان به شرکت‌ها بگوید که شما در این چند ماه چه کردید. آنها هم بگویند که این‌قدر تولید کردیم، این‌قدر، خریدیم و این اطلاعات، عملکرد شرکت است. این کارشناس اقتصادی تأکید می‌کند باید مشخص شود که قانون‌گذار، روزنامه‌نگار، محقق یا هر کس دیگری از شرکت دولتی چه می‌خواهد. مسلما نظر کسانی که این قانون را نوشته‌اند، این میان وب‌سایت آرکوس نوشت: تولید نفت ایران با وجود تحریم‌ها در ماه می با کاهش ۲۵۰ هزار بشکه در روز به ۲.۳۵ میلیون بشکه در روز رسیده است که کمترین میزان تولید نفت از پایان جنگ ایران و عراق از سال ۱۹۸۸ است. با توجه به موارد فوق تحقق راهکار رئیس کل بانک مرکزی برای فروش بیشتر نفت با توجه به شرایط خاص عنوان‌شده کمی سخت به نظر می‌رسد. مضاف بر اینکه نباید از یاد برد مزیتی اصلی فروش نفت در کشور، وزارت نفت است و نه بانک مرکزی. برداشت از صندوق توسعه ملی راهکار دوم است. صندوق توسعه به منظور حفظ و حراست از ثروت ملی، با هدف تبدیل بخشی از عواید نفتی از فروش نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی به ثروت‌های ماندگار، مولد و سرمایه‌های زاینده اقتصادی و نیز حفظ سهم نسل‌های آینده از منابع نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی تأسیس شده است. بر اساس قوانین برنامه سوم و چهارم توسعه، دولت در صورتی مجاز به برداشت از این حساب است که درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت خام نسبت به ارقام پیش‌بینی‌شده کاهش پیدا کند. قطعا، برداشت از ارز محل صندوق توسعه در کوتاه‌مدت می‌تواند کمک زیادی به ثبات نرخ ریال در برابر سایر ارزها کند. اما در میان‌مدت برداشت از محل این صندوق به معنای ارائه یارانه به ارز خواهد بود و می‌تواند با ایجاد قیمت‌های مصنوعی کشور را دچار بحران دیگری کند. ضمن آنکه برداشت از صندوق توسعه ملی باید بسیار هوشمندانه صورت بگیرد. زیرا مشخص نخواهد بود شرایط تا چه مدت به این روال خواهد بود. انتشار اوراق دولتی نیز می‌تواند بخشی از حجم نقدینگی سرگردان را به خود جذب کند، اما از طرف دیگر انتشار اوراق توسط دولت یعنی ایجاد بدهی جدید توسط بانک مرکزی به زیان ساده چاپ پول به شیوه دیگر. حال آنکه حجم نقدینگی فعلی در حدود هزار و ۹۰۰ میلیارد تومان تخمین زده می‌شود و رشد اقتصادی کشور منفی است.**

با وجود این و در شرایط فعلی راهکار مناسب چیست؟

۱. در شرایط فعلی نمی‌ترکی‌دن از برای دولت و بانک مرکزی کاری بسیار دشوار و عملا غیرممکن است. اما چندترخی‌بودن ارز هم می‌تواند به رانت و فساد دامن بزند. بنابراین لازم است سیاست‌گذاران بانک مرکزی به تدریج حدف ارز چهار هزار و ۲۰۰ تومانی را در دستور کار خود قرار دهند.

۲. برداشت ارز از صندوق توسعه اگر با برنامه‌ریزی جامع و حساب‌شده صورت بگیرد، در کوتاه‌مدت می‌تواند ثبات موردنظر را به بازار بازگرداند. اما با توجه به احتمال ادامه‌یافتن وضعیت فعلی نمی‌تواند راه چاره‌ای مطمئن باشد.

۳. تکمیل سامانه جامع مالیاتی می‌تواند به دولت در کسب مالیات دقیق‌تر کمک فراوانی کند و در این صورت منابع جذب درآمد توسط دولت بالاتر خواهد رفت. البته در این طرفه، ارائه شفافیت از طرف دولت در ارائه کزارش سالانه در مصرف‌کردن منابع جذب‌شده مالیاتی می‌تواند مردم را تشویق به همکاری هرچه بیشتر کند.

۴. در دنیا نسبت کردشکی بودجه‌های بازویی میزان بهره‌ای جزء درآمد کشورها و همچنین کمک به کاهش نرخ بی‌کاری شناخته می‌شود. در جنسال اخیر این صنعت در کشور ما حتی بهبود یافته. اما با توجه به طرفت جذاب کشورهای خاورمیانه، هیچ پتانسیل گسترش این صنعت در کشور وجود دارد.

۵. افزایش نرخ سود بخش یکی از اهرم‌هایی است که دولت و مجلس در وضعیت کنونی آن را مسکوت گذاشته‌اند. باید در نظر داشت روزانه حجم بسیار بالایی از سودت از کشور قارچای می‌شود و عدم افزایش سهولی سخت فقط به معنای ارائه سوبسید به قاچاقچی خواهد بود. نکته با افزایش نرخ سود حتی می‌توان انتظار یک تورم کمارا را روی خدمات و کالاها داشت. اما در میان‌مدت این امر می‌تواند آثار خوبی را در بُعد اقتصاد کلان برای کشور به همراه داشته باشد.

اعلام حقوق بوسنلی بخش‌های زیادی از مردم را بی عصیان و می‌دارد زیرا می‌دانند آن درباره‌ای با نسبت به دریافتی آنها خیلی زیاد است. البته آن درباره‌ای‌های زیاد غیراقونی نسبت زیرا قانون به شرکت‌ها اجازه داده که به درباره‌ای‌های دولتی و به شرکت‌های دولتی که چند وقت پیش درباره حقوق‌های سطح بالا افتاد

● علت حقوق بوسنلی بخش‌های زیادی از مردم را بی عصیان و می‌دارد زیرا می‌دانند آن درباره‌ای‌ها نسبت به دریافتی آنها خیلی زیاد است. البته آن درباره‌ای‌های زیاد غیراقونی نسبت زیرا قانون به شرکت‌ها اجازه داده که به درباره‌ای‌های دولتی و به شرکت‌های دولتی که چند وقت پیش درباره حقوق‌های سطح بالا افتاد

اعلام حقوق بوسنلی بخش‌های دولتی به این معنا نیست که آنها درباره‌ای‌های زیاد دریافت می‌کنند. این درباره‌ای‌ها در بودجه سال ۹۸ اشراری وجود دارد که این اشارات در دی‌زند که نهادهای ناظر درخصوص آن شرکت‌ها عادت کرده‌اند. در بند «ط» تبصره دو قانون بودجه سال ۹۸ اشراری وجود دارد که این اشارات در دی‌زند که نهادهای ناظر درخصوص آن شرکت‌ها عادت کرده‌اند. در بند «ط» تبصره دو قانون بودجه سال ۹۸ اشراری وجود دارد که این اشارات در دی‌زند که «ط» می‌گوید که سازمان امور اداری و استخدامی، دستورالعمل شرایط ناظر شرکت‌های دولتی را بر اساس متصوب کرده است. هر دری و با هر مباحثه تخصصی از احرار پست مدیریتی مدیران عامل و اعضای هیئت مدیره را بنویسد و ابلاغ کند. معاینش این است که تاکنون دستورالعمل احرار پست وجود نداشته است. اگر باشد که نمی‌گویند بنویسید و اگر باشد و اشکال داشته باشد، باید بگویند به این صورت دستورالعمل‌ها را اصلاح کند. وقتی دستورالعمل نبوده و قانون هم تکلیف نکرده است، هر دری و با هر مباحثه تخصصی و قابلیتی می‌توان برای این پست متصوب کرد چون اصولا معیاری نیست که با آن بسنجد. بنابراین می‌بینید که ممکن است نشایستگان و غیرمتخصصان نصب کدارهای بزرگی را بر عهده بگیرند که به طور طبیعی نمی‌توانند. آن را به صورت کارآمد اداره کنند. در ادامه این مسئله نقطه شده که مسئولان شرکت‌ها صورت‌جلسات تصویب بودجه تفضیلی سال ۹۸ شرکت‌ها را ارائه کردند. کمتا مجلس با این نوشته به ما می‌گوید که می‌دم‌ایم آنچه در قالب پیوست سه به صورت کتابچه دولت به عنوان بودجه شرکت‌ها به ما داده شده، در خود شرکت‌ها تصویب نشده و حالا با این مصوبه به شرکت‌ها می‌گویم که تا یک تاریخ مشخص این بودجه را تصویب کنید. قانون دیگری هست که خیلی طنز است. در راستای قانون بهروری پرداخت درباره‌ای‌های سالانه به اعضای هیئت مدیره شرکت‌های دولتی در سال ۹۸ صرفا بر اساس افزایش بهره‌وری صورت می‌گیرد. قانون‌گذار در برابرتیر می‌گوید که سود افزایش باید اما نمی‌گوید که چقدر افزایش یابد. ضمن آنکه افزایش بهره‌وری بهره‌وری نیست. ممکن است که شما برای کاربردی به بازار سود. وقتی کزینه به سود بالا برود. در حالی که بهره‌وری به معنای این است که از امکانات موجود بتوان از آنکه تا سال گذشته استفاده کرده‌ایت، اسال استفاده کنید یا کمی‌به که کاهش نرخ‌ایت باشد باشد. اما بر اساس این قانون اگر شرکتی وی‌زال کاهش نرخ‌ایت باشد باشد، می‌توانند درباره‌ای‌های دولتی را بر اساس بهره‌وری صورت بگیرد. این